

Kullanıcı ve Geliştiricilerinden Pardus Eleştirileri

20 Mart 2012

Bir süre önce [1] adresinde, Pardus Projesi hakkında izlenim sahibi olan ve/veya proje ile bir şekilde haşır-neşir olmuş kişilerin projeye dair görüşlerini paylaşmalarını rica etmişim.

[1] <https://plus.google.com/116486142678525875639/posts/bFYa9pGwa7k>

Maksadım ortada dolaşan tüm görüşleri derli toplu bir biçimde bir araya getirmek idi.

Gelen eleştirileri° daha fazla geciktirmeden herkesin erişimine açmanın iyi bir fikir olacağına kanaât getirdim.

Belge içerisinde yer alan eleştirilerin Pardus'a dair tartışmalara ışık tutmasını dilerim.

Katkıda bulunan herkese teşekkürler.

A. Murat Eren
<http://meren.org>

° İçinde kişisel sataşma barındıran eleştiriler bu belgede yer almıyor.

İsimler

[Göktuğ Korkmaz](#)

[Serdar Köylü](#)

[Enver Altın](#)

[Savaş](#)

[Ozan Çağlayan](#)

[Ömer](#)

[Mehmet Ellver](#)

[Anonim](#)

[Cenk Kutlamişoğlu](#)

[Hamit Giray Nart](#)

[Selim Ok](#)

[Selahattin Şentürk](#)

[Uğurcan Ergün](#)

[Eren Türkay](#)

[Necdet Yücel](#)

[Mesutcan Kurt](#)

[Ergin Altıntaş](#)

Göktuğ Korkmaz

Pardus projesine bir topluluk katkıcısı olarak faydam olmuştu. Belgeler yazdım (hatta bir dönem neredeyse tüm KDE belgelerini ve ilk adım belgelerinin yazarı olduğum bir dönem vardı), dergide yazdım, forumda, eposta listelerinde, jabber'de insanlara yardım ettim, arada hata buldum (ama daha kolay geldiği için çoğunlukla bugzilla yerine geliştiricilere direkt söyledim), paket yaptım (ama hiçbir zaman depoya sokamadım) ve bunun gibi pek çok katkı.

Peki gelelim projenin problemlerine, projenin en büyük sıkıntısı kesinlikle özgür yazılım felsefesini tam benimseyememesiydi. Bu yüzden diğer dağıtımlara kıyasla dışarıdan katkılara kapalıydı. Bağlı geliştiricilerin kullanıcıyı terslediğine de tanık oldum. Bunun haricinde son dönemlerde topluluk yönetiminin Artistanbul PR ofisinden alınması da topluluk yönetiminin tamamen acemileşmesine sebep açtı.

Ama gene de her proje gibi Pardus da Özgür Yazılıma bir şeyler katmış bir proje. En temel olarak Türk geliştiricileri gaza getirmeyi sayabiliriz. Bunun dışında KDE projesine katkıları, Pisi gibi harika bir paket yöneticisi, boot süreçlerinde yenilikler... Bunlar gibi şeyler Pardus sayesinde oldu.

Proje yönetimindeki en büyük yanlış, her ne kadar inkar edilse de katkı alımı süreçleştirilmiş ve bürokrasi haline gelmişti. Tabii ki de bildiğimiz gibi bürokrasiye dönüşen hiçbir şey adam gibi işlemez. bu yüzden depoya sadece bir paket sokacak adam onca geliştiricilik başvurularıyla uğraşıyordu. E haliyle de bu işten soğuyor ve "Ehh be! bununla mı uğraşacağım" diyordu. Ayriyetten projenin TÜBİTAK'a gereğinden fazla bağımlı olduğunu düşünüyorum ve bu bir özgür yazılım için eksi puandır.

Her şeyi geçerse eğer, bu projede büyük-küçük bir katkımın olmasının bana kattığı tek bir şey var, hem işlerimde yardımı dokunacak, hem de günlük hayatımda iyi vakit geçirebileceğim arkadaşlarım, abilerim, ablalarım, kardeşlerim oldu...

Serdar Köylü

Pardus'un ilk kuruluşunda yer alan çekirdek ekipteydim. Yaklaşık 2 sene sonra ayrıldım. UEKAE'de yazılım ve donanım geliştirme işi yapıyorum. Pardus'a o günden sonra ancak bir izleyici olarak ilgilenebildim. Çünkü doğrusuda buydu, benim burnumu sokmam doğru olmazdı.

Pardus'un Öncelikleri, hanımnine'nin dahi kullanabileceği bir linux ortaya koymaktı. Bu ise grup tarafından bir desktop işletim sistemi oluşturmaktansa, bir kiosk yapmak gibi algılandı. Temel hedef doğru olsa da, bu algıyla yapılacak işin ötesinin gelmesi zordu. Her şeyin başında hemen her şeyi sizin belirlediğiniz yolu takmayan kişilerce geliştirilen uygulamalara mahkumdunuz: KDE Kernel, OpenOffice vs. ve grup paketleme vs gibi iş yükü açısından çok ağır bir meselenin altında kalmaya mahkumdu. Bunun o zamanda öngörülen çözümü, topluluk oluşturmaktı. Fakat, topluluk için liderlik gereği yerine konamadı.

Yapılması gereken, Linux ve uygulamalar üzerinde ağırlığını koyabilen bir oluşum var etmektir. Bu da aslen uçan kaçan bir şey yapmayı gerektiriyordu. Böylece topluluğu sağlamak mümkün olacaktı. Çünkü insanları amele olmaya ikna edemezsiniz, ama pek çoğunu bir uzay mekiğinin içinde olmaya kolayca tav edebilirsiniz. Grup ve oluşturulmak istenen topluluk "Yet another.." ötesinde bir hedef koyamadı. Bu da grubu iş yükü altında ezerken olması gereken katılımcı desteğini sağlayamadı. Pardus Hiç bir misyonu yerine getiremedi. Proje kendine koyduğu vizyonu yapacak misyonu ve ona dair görevleri yanlış belirledi. Sonuçta o misyonu yerine getirecek olsa bile, o vizyona yönelik bir adım atmış olmayacaktı da. Pardus'ta Yeniliklerin ancak uçmak için uğraşanlar tarafından ortaya konabildiği gerçeği görülemedi. Kendini aşmak değil, kendi cürmü kadar iş yapmak üzere iş planları belirlendi. Uçabilecek kabiliyette olanlar, uçmayı bilenler, ayağına taş bağlanarak yerde kalıp taş kırmaya zorlandı. Bunların uçmasına zemin hazırlayalım, etraftakilerde görüp uçmayı öğrensin, kanatlanıp gökyüzüne çıkıp yıldızlara katılalım demektense, solucanların yaptığını yapıp toprağı gübreleyelim, topraktaki ürünler daha çok olsun dendi.

Pardus projesine dair en doğru şey Pardus projesinin kendisiydi, yapılması gerekliydi, hala da gerekli.

Pardus'taki en yanlış adım En yanlış adım COMAR'ın üzerine düşülmemesiydi. O belki yanlış olabilirdi, ama yerine fonksiyon değilse de, ruh olarak yenilikçi, pardus'a kanat takacak bir şey konamadı. Türkiye'deki özgür yazılım camiasının, ya da devlet kurumlarının ya da potansiyel geliştiricilerin öğrenmesi gereken şey şu: Uçmak isteyenlerin ayağına taş bağlarsanız, topluca sürünmekten kurtulamazsınız.

Enver Altın

Pardus projesi ile, projede çalışanların bazıları ile projenin başlaması evvelinde aynı şirketlerde çalışmış olmamız, bazıları ile de LKD ve diğer özgür yazılım topluluklarındaki ortak çalışmalarımızda tanıştığım arkadaşlarım olması dolayısıyla bir gönül bağım var.

O zaman da doğrudan özgür yazılım dünyasının içinde değildim, bugün de değilim. Telekomünikasyon ve internet yazılımları sektöründe yazılım çözümleri geliştiriyor ve satıyorum. Geliştirdiğim çözümlerin bazılarını özgür yazılımların üstüne kuruyorum. O zamanlarda yazılımları kendim de geliştiriyordum; bugünlerde daha az yazılım geliştirir oldum.

Pardus projesi en başta Türkiye'de derebeylikleri veya küçük kamplar şeklinde organize olmuş özgür yazılımla kendince oynayıp duran insanları toplayıp aynı hedefe yönlendirerek Türkiye genelinde yaygın şekilde kullanılabilir bir ürün çıkarma işini LKD hiç denemediği ve hatta bu işe kalkışmadığı için TÜBİTAK'ın bu boşluğu doldururken kâr dahi edilebileceği ihtimalini görmüş olmasından başlamış olabilir. Ortamı görebiliyorum, ama TÜBİTAK'ı asil eyleme geçirenin gerçekte kim ve ne olduğunu hep merak etmişimdir.

Biz LKD üyeleri olarak böyle bir iş yapacak değildik. Yani LKD dernek olarak kanuni mecburiyet olan finansal takip işlerinin yapılabilmesi için dışarıdan muhasebeci tutmaya bütçe ayırmayı daha yakın zamanda başarabilmiş; yönetim kurulu seçimlerinde bir avuç insanın toplandığı, elini taşın altına gerçekten koymak isteyen insanların pek az olduğu bir dernektir. Böyle bir işe bugün dahi LKD'nin boyu yetmez.

Pardus projesinin önceliği yeni ve özgün bir dağıtımı en baştan yapmak idi.

O zaman bu devrimsel metod maliyeti ve ilk yaygınlaştırılabilir ürünün piyasaya sürülmesine dek geçecek zamanın uzunluğu dolayısıyla çok riskli ve hatta tehlikeli görünmüştü bana.

Yapısal sorunları çözmeye maliyetlerinin küresel özgür yazılımcılarla daha hızlı paylaşılacağı paylaşımlı bir model bana daha çekici ve makul geliyordu. O zamanlarda (belki eski arşivlerde, günlüğümde veya arkadaşlarla yazışmalarda vardır) Debian dağıtımı tabanlı, insanların göreceği yerleri ülkemiz görsel ve işitsel ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde güzelce boyanmış bir ürünle piyasaya çıkıp halkın ihtiyaçlarına daha erken odaklanmayı daha çekici buluyordum; bence hiç olmazsa o yoldan gidilmeli idi.

Fakat projenin en büyük problemi bence bundan (yani teknoloji ve metod seçimi kaynaklı maliyetlerden) ibaret değildi. Yani ben o zamanlarda öyle sanıyordum, fakat birkaç yıl önce öyle olmadığını açıkça görebildim. İnsan yaşı ilerledikçe biraz akıllanıyor herhalde, o zaman görememiştim.

Bence en büyük problem projenin hedef kitle seçimini daha ilk günden hatalı yapmak idi; daha o zamandan projenin akıbeti belli idi.

Mühendislerden oluşan bir ekip kolayına kaçıp "herkes" deyiverdi galiba. Üretilecek bir ürünün toplumun eline geçerek, toplumun elinde değer yaratmasını sağlayacak adama pazarlamacı

denir ve o da hedef kitleyi belirler. O adam proje ekibinde yoktu, o vazifeyi de kimse üstlenememiş gibi görünmüyordu. TÜBİTAK da mühendislik odaklı bir organizasyon olduğundan mühendislerin yaptığı bu hatalı "herkes" hedef kitlesi seçimini çok yadırgamamış olabilir. Pazarlama konusunda yeterince iyi bir insan proje ekibinde en baştan bulunsaydı muhtemelen ortaya çıkacak ürün "masaüstü bilgisayarlarda çalıştırılacak herkesin kullanabileceği bir Linux dağıtımı" yerine; belki de, "Türkiye'de yaşayan, Türkçe konuşan, 10 yaşından büyük ilköğretim ve lise öğrencileri tarafından eğitim ve eğlence amaçlı kullanılacak bir eğitim, öğretim ve iletişim sistemi" olurdu. Tabii benim bu kadcırcık aklı edinebilmem için çok badireler atlatmam gerekti.

Biz girişimcilerin bu Pardus tecrübesinden ve dünyadaki benzer örneklerden edinebileceğimiz çok tecrübe var. En önemliden başlayarak, sırası ile saymak gerekirse:

1. "Milli" veya "Ulusal" sözcüklerinin bir yerine yapıştığı özgür yazılım projeleri sonunda başarısız oluyor. Brezilya, Çin, Kore, İspanya başarısız örnekleri var. Başarılı örnek benim bildiğim yok. Doğumuna milliyetçiliğin veya ulusalcılığın sebep olduğu projeler çok hızlı değişen ve gelişen küresel özgür yazılım (ve teknoloji) dünyasını sadece takip etmekte bile hantal ve hatta finansal olarak güçsüz kalıyorlar; önüne geçip gelişimin bayraktarı olmayı konuşmuyorum bile. Bilginin milliyeti veya ulusu olmayacağını Pardus (veya eski adıyla Uludağ -- Ulusal Dağıtım) projesi başladığında da biliyorduk zaten ama, işte ne yaparsın, basiretimiz bağlandı herhalde. İçimden bir ses milli/ulusal kaygı ile başlayan çoğu projenin eninde sonunda başarısız olacağını söylese de, bu iddiayı sürdüreceğim ve analiz edecek bilgiye sahip değilim.
2. Yapılan işten bağımsız olarak, pazarlama fonksiyonu fikrin doğumundan itibaren orada bulunmak zorunda.
3. Yanlış hedef kitle seçimi öldürür. Kitle seçimi hakkında alfabe için: http://en.wikipedia.org/wiki/Target_audience
4. Projenin en başında başarının ne olduğunu iyi tanımlamak gerek. Örnek: [Ubuntu #1](#).
5. Özgün olmak başarı kriteri değildir. Başarılı olduktan sonra övünülebilecek bazı şeylerden biri olabilir, ama bir kriter değildir.

Başkalarının ne ders çıkaracağını bilemem, ben kendime bunları çıkardım.

Pardus'a dair en doğru şey sanırım tertemiz kalpli, pırıl pırıl, çok yetenekli ve çok hevesli insanları bir araya toplamaktaki başarısı idi.

Pardus projesinin özgür yazılımların ülkemizde kullanılabilirliğini biraz artırmaya katkısını ve başarısını kabul etmekle birlikte; dünyanın geri kalanına kayda değer bir katkı sağlayabildiğine inanıyorum.

Son olarak LKD'nin amaçlarına yadsınamaz katkılar yaptığını, ülkemizdeki özgür yazılım topluluğunun her ferdinin, hiç olmazsa bu değerli katkılar sebebiyle yolu Pardus projesinden geçmiş herkese minnettar olması gerektiğini düşünüyorum. Ben kendi adıma minnettarım.

Savaş

selamlar ben milli bir işletim sistemi olarak benimsediğim pardusun bitmeyeceğini arkasındaki devlet ve birey desteğinin daha da katlanacağını Allaktan dileyerek başlıyorum.

linux dünyasına bir kaç defa girme girişimim olmuştu. fakat bunlar o zamanlarda pek uzun süreli olmadı. ingilizcem iyi olmasına rağmen pardusu keşfedene kadar pek bağlanamadım. pardusun arkasındaki geliştirici ve kullanıcı ekibinin sıcak konuşmaları yardımseverliği beni daha da sardı.

ayrıca çıktığı zamandaki türkçe dostu hali beni gerçekten çok etkiledi. windowsta sadece office uygulamalarında gördüğümüz imla düzeltme uygulaması pardusta sistem genelinde çalışıyordu.

pisi, yalı, çomar, kahya, kaptan gibi teknolojiler beni daha da bağladı. hatta ağ yöneticisi 2011 sürümünde bırakıldığı zaman uzunca bir süre network managera ısınamadım. ağ yöneticisi o kadar sağlam çalışıyordu ki network managerın hataları beni hep hasretle geriye baktırdı.

devlet kurumlarında daha yaygın kullanılacağı günleri göreceğimi umuyorum. milli eğitimin sitelerine internet explorer dışında bir tarayıcı ile bağlanma özgürlüğünün kazanılacağını umuyorum. fatih projesinde tümüyle alt yapının pardus üzerine kurulmasını istiyorum.

elimizden ne geliyorsa yapıp pardus için mücadele etmemiz gerekiyor. bu satırları da o yüzden yazıyorum.

Ozan Çağlayan

Pardus Projesi'ne 3.sınıf yaz stajını yaptığım Temmuz 2007'de dahil oldum. Staj sonrasında, yarı-zamanlı çalışma teklifi aldım ve kabul ettim. Ağustos 2008'de tam-zamanlı geliştirici oldum ve o günden istifamı verdiğim 2 Ocak 2012 tarihine kadar görevime devam ettim. 17 Ocak 2012 tarihi'nde fiilen TÜBİTAK ile ilişkim kesilecek olsa da halen projeye destek vermeye devam ediyorum.

Pardus Projesi'nin çıktığı noktadaki öncelikleri, amacı, düsturu aslında gerçekçiydi. Bir dağıtımdan ziyade çeşitli hedeflerin konulduğu, öncelikle Türkiye'deki kullanıcıların gereklerini ve ihtiyaçlarını karşılaması düşünülmüş, bir bilişim okur/yazar kitlesi oluşturmayı hedeflemiş bir işletim sistemiydi. Çıkış hedeflerini doğru buluyorum.

Projenin çok çıktısı oldu. Öncelikle 5 senedir, senede 20 civarı stajyer alındı ve bu insanların çoğu açık kaynak dünyasında hatta Pardus Projesi'nde iş imkanı buldular. Sosyal bir ağ kuruldu, bir bilinçlenme sağlandı. Bunun yanında yurtdışından da oldukça fazla kullanıcı içeren önemli bir kullanıcı tabanı oluştu. Belki bir süredir ilk başta koyulan hedeflerden uzaklaşmış, çok fazla yeni teknolojiler üretilmemiş olabilir ancak internette hakkımızda çıkan yerli/yabancı inceleme yazılarının ortak yönü olan "En iyi KDE dağıtımı" lafı boşa söylenmiş bir şey değil, bütünleştirme namına çok ciddi katkılar yapıldı, upstream ile paylaşıldı ve masaüstü deneyimi eniyileştirilmeye çalışıldı.

Projenin en büyük problemi iş gücüydü. Bir işletim sistemi bu kadar az kişiyle yapılamazdı. Bu konuda proje yöneticisi eleman elde etti, 30 civarı kişiye çıkarttı projeyi, ancak buna oranla iş yükü de arttı, iç projeler geldi, ikincil bir kurumsal sürüm ortaya çıktı. Topluluktan istenilen destek elde edilemedi, topluluk çoğu zaman dindi, yaraladı, ve kırdı. TÜBİTAK çalışanlarının bireysel davranış hataları hepimize mal edilerek cezalandırıldığımız çok oldu.

TÜBİTAK çalışanları arasında asla eş bir yük dağılımı olamadı. Sırf işini sevdiği için haddinden fazla iş yapan bir grup ve asla onların yaptığı iş miktarına ulaşamayan, kendilerine hep bir şey öğretilsin veya bir görev verilsin diye bekleyen başka bir grup oldu. Ancak yine de Türkiye'deki en başarılı açık kaynak geliştiricilerini eleğinden geçirdi bu proje.

(Son 3 maddeyi birleştirip bir şeyler yazacağım.)

Bu projenin çok seveni de oldu, nefret edeni de oldu. Nefret edenler, hayatımda şu ana kadar gördüğüm en kötü, kırıcı üsluplarla bloglar yazdılar, e-posta'lar attılar, hala da bunu yapmaya devam ediyorlar. Buna asla anlam veremeyeceğim.

Sonuç olarak psikolojik olarak dışarıdan görüldüğünden çok yıprandık.

Diğer yandan devlet asla ve asla bu projeye destek olmadı. Her fırsatta Microsoft ürünlerine yöneldi, ASAL, MSB gibi biraz daha duyarlı kurumlar dışında sahipli yazılıma olan ilgi asla azalmadı ve azaltılmadı. Bizi yıllardır barındırdılar ancak asla hak ettiğimiz yere oturtmadılar.

Fatih Projesi aslında "Tamam mı devam mı?" sorusuydu proje için. 8 senedir sürdürülen,

kullanıcı tabanı olan, bir çok sürüm çıkarmış, 30 kişiye ulaşmış bir proje varken bunu kenara itmek herkesi kırdı.

TÜBİTAK'ın üst yönetimindeki darbe, ve akabinde gelen kadrolaşma da bizi hem doğrudan hem dolaylı etkiledi. Laubali bir iletişim kanalıyla bize Fatih Projesi'nde yer almayacağımız söylendikten

1-2 hafta sonra UEKAE'dan ayrılıp BTE'ye bağlandığımız ve adımızın "Fatih için Pardus" olarak değiştirildiği bildirildi.

BTE'nin yeni müdürü ile tanışmaya gittiğimizde ise tüm BTE personelinin olduğu bir salonda bizimle dalga geçildi ve projeye Microsoft'un bilgisayar başına 5 TL lisans indirimi yaptığı, projeyi onların alacağı söylendi görüşmeler arasında. Hatta "Microsoft'un fiyat düşürmesine yol açtığınız için size minnettarız" cümlesinin ağızdan çıktığı deneyimlendi enstitü içerisinde.

Tüm bu olumsuz gelişmeler ışığında projeden ayrılma trendi maalesef kaçınılmazdı. Her ne kadar yeni yönetim Pardus ile ne yapacağını bilemez halde olsa da, tren çoktan kaçtı ve bizler kaybedildik.

Ama bu projeden farklı kitlelerin çıkardığı farklı dersler oldu. MEB ve EĞİTEK içinde Microsoft'a karşı bir direnç elde edildi, kurumsal eğitimler verildi, bu ülke bir dağıtım çıkarttı, bu dağıtımın ürettiği araçlardan Kaptan 1 ay önce OpenSUSE'ye entegre edilsin diye OpenSUSE'ye hata açıldı, vs.

Ancak bilimin yapılmadığı ülkeye açık kaynaklı işletim sistemi çok gelir, geldi de.

Ömer

Pardus ile çıktığı günden itibaren haşırneşirim. gelişimini her alanda mutlaka takip ettim, bilgisayarına kurdum kullandım, kullanmak için çaba harcadım ve çıktığı ilk günden beri de heyecanlıydım ama hep de bir eksiklik, işlerin yolunda olmadığı, bir şeylerin ters gittiği izlenimi alıyordum.

sürümlerin söz verilen tarihlerde çıkmaması, geliştiricilerin blog yazmamaları, topluluk ile iletişim halinde olmayıp da kendi otoritelerini ön plana çıkartmaları hep işten sapıldığı mesajı verdi bana.

Pardus projesinin amacı öncelikle son kullanıcı olmalıydı, bu da yapılmaya çalışıldı. özellikle kaptan, çomar hep bu açıdan üretilmiş yazılımlardı. bu yazılımlar son kullanıcıya şüphesiz ki işlemlerinde kolaylıklar sağladı. oluşturulan wiki yazıları, forumlar insanlara gel öğretelim, sorununu çözelim dilindeydi, olumluydu.

projede başlığında da belirtmiş olduğum üzere aslında ana kararlar yanlış alındı. Bugün en fazla ilgiyi son kullanıcı açısından baktığımızda kde ortamı değil de gnome ortamı almaktadır. kde de bir tercihtir, insanlar sevebilir tabiki buna sözüm yok ancak pardus madem bir pazara girecek pazarın nabzını yoklamalıydı. Pazar gnome istiyordu buna hiç şüphe yok. eğer bunu nereden anlayabiliriz diye bir soru yöneltirsen en istikrarlı cevap şu olacaktır. Bakınız ubuntu, linux mint, debian, fedora.. hepsi de en fazla tercih edilen dağıtımlar ve hepsinin ortak özelliği ana kabuk olarak kendilerine gome seçmiş olmaları. gnome son kullanıcıya basitliği ile, hızı ile, hatta görselliği ile daha sempatik geliyor. bu tartışmasız bir gerçek, tabi çoğunluğa göre ki çoğunluğun dediği şeyin olması gerekiyordu. bu pazarda ancak bu şekilde tutunulabilirdi. her şey farklı olabilirdi. Türkiye'deki insanlar ubuntu bile kullanmazken pardus kullanmaya başlayacaklardı, bu konuda eminim.

Bundan da büyük fikir yanılması malesef .pisi pakes sisteminin seçilmesi ile oluştu. bu da en başta alınan iddali bir karardı. Ancak görüldü ki bir çok işe yarar yazılım paketlenemedi. Son kullanıcı o programlardan mahrum kaldı. Böyle olunca da ben de dahil bir çok insan tahmin ediyorum "ee, paketlenmiş var abi ubuntuda neden pardusla uğraşıp zaman kaybedeyim ki" demeye başladı ve soluğu diğer dağıtımlarda aldı.

Madem pragmatik bir dünyada yaşıyoruz. Madem biz pardustan gövde gösterisi değil de işlevsellik arıyoruz. Pardus .deb paket sistemini kullanmalıydı. Eğer böyle olsaydı kesinlikle her şey çok ama çok farklı olurdu. İnsanlar O'dan bir dağıtım istemedi hiç bir zaman. Bu geliştiricilerin fikriydi. eğer sorulsaydı topluluğa pardusun kararlı bir dağıtım temelli oluşturulması gerektiğini söylerlerdi. Böyle olması gerekti. O'dan bir dağıtım oluşturmak kimsenin işine gelmeyecek bir şeydi ve malesef böyle yapıldı. Proje her geçen gün kan kaybetti.

Eğer proje devam edecekse .pisi ve kde yüzünden devam etse de tutulmayacak, hiç bir zaman çok uğraşılsa da, geliştiriciler gecelerini gündüzlerine katsalar dahi başarılı olamayacaktır.

Pardusun malesef bir tek başarısı olmuştur. O da biraz olsun insanlarda linux farkındalığı oluşturabilmektir. arkasında bıraktığı işletim sistemi ne yazık ki hiç bir zaman zirveyi oynayacak

bir sistem değildir. Onca performans keşke açık söylemek gerekirse debian temelli, gnome sistemli ve deb kaynaklı bir sisteme verilmiş olsaydı kesinlikle türkiyede linux dağıtımları arasında en fazla kullanım oranına sahip sistem olurdu ve dünya ligini de zorlardı.

Mehmet Ellver

Pardus'tan 2009 yılında haberdar olduk. Bilim-Teknik dergisinin yanında Pardus 2009 dvd si verildi.O zamanlar donanımlarla uyumlu değil diye kurmadık.Mart- Mayıs aylarında biraz araştırdık.Sis Mirage 3 Graphics ekran kartlarının uyumlu olmadığını gördük.İş ertelendi.Eylül sonlarında bir çalışan dvd oluşturup denedik.Herşey sorunsuz olunca Pardus'u kurduk. Başlangıçta sorunlar oldu. Halaa zaman zaman sorunlar oluşturuyor(3gb ram e rağmen 2-3 saat sonra bilgisayar yavaşlayarak donuyor, kolay kolay kapanmıyor, kapanıncada açılmıyor.windowsta bu donma problemi yok.) WLMessenger programına alternatif olarak amsn emesene yazılımlarını yükledik. Fakat microsoft sunuclarını kapattığı için kamera ve ses uygulamalarını kullanamıyoruz.Pardus wiki'de bir kaç başlık konu açtık.Bir kaç konu düzenlemesi yaptık.Projeyle ilgimiz bu kadar.

Pardus projesinin amacı Windows gibi işletim sistemlerine para ödemek yerine bu tip yazılımlar devlet eliyle yapılmalı, hizmet amacıyla vatandaşlarımıza ücretsiz verilmeli.(Sağlık hizmeti gibi.) Güvenliğimiz ve ekonomimiz açısından çok önemli.

Proje henüz misyonunu yerine getirmede.Çünkü devlet dairelerinde kullanımı o kadar az ki.Başka işletim sistemleri devlet dairelerinde olmamalıydı.

Projenin en büyük problem(ler)i: Devlet politikası olarak görülmediği için devlet dairelerinde yeterince kullanılmıyor.Ayrıca donanım uyumsuzluğu. Yetersiz tanıtım.

Pardus'a dair en doğru şey böyle inanca sahip olunması ve böyle bir projeye başlanması.

Devlet kurumlarında ki hizmetlerin aksamayacak şekilde programlar üretilemediğinden devlet kurumları Pardus'u tercih etmedi.Tanıtım yetersizliği ve diğer üniversiteler arası ortak proje haline getirilip ortak çalışma yapılması gerekirdi.

Her türlü haksız eleştirilere kulak tıkayıp gereken fedakarlık yapılarak proje geliştirilmeye devam edilmelidir.

Anonim

Pardus projesi ile oldukça erken bir zamanda tanıştım. Pardus, o zamanlar Uludağ projesi kapsamında geliştirilen bir Linux dağıtımı olarak görünüyordu. Benim de geliştiricilerinden biri olduğum bir yazılım Pardus içerisinde kullanıldığı için proje ayrıca ilgimi çekmişti. 2006 başında Pardus 1.0'ın çıkması ile oldukça detaylı bir ilk kurulum incelemesi bile yapıp yayınlamıştım. Kendim zaman zaman denemiş olsam da Pardus'u uzun süreli olarak kullanmadım. Evde ve iş yerine Ubuntu Linux kullanıyorum.

Pardus projesinin ortaya çıkmasındaki ana neden özellikle kamu kuruluşlarındaki bilişim güvenliğinin artırılması ve yazılım lisansları için ödenen büyük paraların hem azaltılması hem de bu paranın iç pazara aktarılmasıydı. Bu, ülke açısından makul bir hedef. Ama işletim sistemi (dağıtımı) geliştirmek bu sorunun çözümü değil. Daha başından itibaren çalışmaların sadece "yerli bir işletim sistemi" ekseninde olmasını ve yakın zamana kadar sadece bireysel kullanıcıların hedef alınmasını bir hata olarak görüyorum.

Pardus projesi için "açık kod" konusunun öne çıkarılmasını da stratejik açıdan öncelikli bulmuyorum. Rakamlarla konuşmak her zaman daha etkileyici ve ikna edicidir. (Maalesef Türkiye'de kamu harcamalarına detaylı çevrim içi erişim yapılamadığı için rakamlara erişim için de bir çalışma yapılması gerekiyor. Bu konuda bulduğum, Pardus merkezli en detaylı bilgi burada: http://www.emo.org.tr/ekler/85695b7f81b9e9a_ek.pdf?dergi=553)

Yapılanlara bakınca Pardus'u bir Linux dağıtımı deneyi olarak değerlendirmek daha doğru olur. Bu yolda bir avuç genç insan dağıtım geliştirmenin inceliklerini öğrendi (Geliştiricilerin bir kısmı maddi nedenlerden projeden ayrıldı). Pek çok insan ilk kez açık kod ve Linux hakkında bilgi sahibi oldu. Nihayetinde özellikle Türkçe konuşan son kullanıcılar açısından kullanılabilir en iyi dağıtım oldu. Bunlar konuya işletim sistemi gözlüğü ile bakınca güzel şeyler. Ama nihai hedef için yetersiz, ve belki bu şekilde tamamen yeni bir dağıtım yapmak gereksizdi.

Bir proje ortaya koyulduğunda bunun nedeninin çok açık belirlenmesi gerekir. Yoksa problemini arayan bir çözüm, hedefi belli olmayan bir ürün çıkar ortaya. Eğer sorun kamuda yazılım lisansları için ödenen paralar ise öncelikli olarak bu lisansları gerekli kılan uygulamaların hedef alınması gerekir. Uygulamalar işletim sistemi bağımlı olduğu sürece yeni bir işletim sistemi dağıtımını yapmak hedeften sapılmasına neden olur. Pardus'u, Visual Basic-.Net uygulamalarından MS Excell makrolarına, sadece MS Word ile doğru görünen basit dokümanlardan çirkin Powerpoint sunularına, Internet Explorer gerektiren web uygulamalarının ve sadece Windows ile çalışan donanım sürücülerinin cirit attığı bir ortama zorla sokuşturmaya çalışmanın çok bir anlamı olmazdı, olmadı da. Sorun güvenlik ise Pardus'un bunu diğer bir Linux dağıtımına göre nasıl daha iyi başardığını göstermeniz gerekir. Bunun da çok kolay olmayacağını tahmin ederim. Birisi Türkiye için değiştirilmiş bir Ubuntu ya da Centos ile bu işin daha iyi yapılabileceğini iddia edebilir.

Ne yapılması gerekirdi? Pardus projesinden daha önce, ya da paralelinde yapılması gereken şey kanun koyucularının ikna edilmesidir. Rakamlar net olarak ortaya koyulur; harcamaların nasıl engellenebileceği, kamu bilişim güvenliğinin nasıl yerlerde sürüldüğü sağlam verilerle desteklenir. Gerekirse Kamudaki uygulamaların OS-Bağımsız, tarayıcı tabanlı uygulamalara göçü

konusunda zorlayıcı kanunlar çıkarılır. Tübitak çalışmalarının data-center mimarisi, uygulama göçü, sanallaştırma, mobil sistemlere adaptasyon gibi konulara çok uzun süre önce dallanması gerekirdi. Bu yolda Pardus grubunun Tübitak'a, Tübitak'ın da devlete şu anki manzarayı çok açık göstermesi için sadece teknik değil diplomatik -ya da politik- olarak da mücadele vermesi gerekiyordu. Ama Pardus grubu bana hep kendi kabuğunda kısıllı kalmış "ben Pardus dağıtımını yaparım ötesine karışmam" dermiş izlenimi verdi.

Pardus, savaşa hiç kazanamayacağı bir yerden girdi; yazılım konusunda vahim bir durumda olan Türkiye gibi bir ülkede masa üstü işletim sistemi konusunda Microsoft'a rakip olmayı denedi. Oysa Aşil'i topuğundan vurmak, yani "masaüstü işletim sistemi" kavramını önemsiz, hatta gereksiz kılmak savaşı kazanmanın herhalde yegane yolu idi.

Pardus projesinin geleceği henüz belli değil. Benim açımdan yeni Tübitak yönetiminin bu konuda neler yapacağını zaman içinde bekleyip görmekten başka yapacak fazla bir şey yok.

Cenk Kutlamışoğlu

Pardus ile tanışmam 2006 sonlarında Byte Dergisi'nin yayınladığı "Pardus" özel sayısı ile oldu. 2011 yılına kadar da bir Pardus kullanıcısıyım.

Pardus ile ilk tanıştığımında Linux'u ve açık kaynak kodlu diğer yazılımları pek tanıımıyordum. 5 senelik süre zarfında açık kaynak kodlu yazılımlar konusunda bir hayli yol katettim.

Bana göre Pardus Projesi'nin en önemli hedefi kısaca şuydu: İnsanların önlerindeki engelleri kaldırıp onların kolayca bilgiyi oluşturmalarını, bilgiyi yayınlamalarını ve bilgiye ulaşmalarını sağlamak. Ne yazık ki Pardus Projesi bu misyonunu yerine getiremeden durduruldu ama çok önemli bir iş başardı.Türkiye'ye bir işletim sistemi oluşturma tecrübesi kazandırdı. Aynı zamanda pek çok insanı açık kaynak kodlu yazılımlar ile tanıştırdı. Bir diğer önemli hedef de şu olmalıydı: Pardus'u sadece bir istemci-server işletim sistemi olarak düşünmemek lazım. Yakın gelecekte pek çok ürünün akıllı kategorisi olacak ve bu kategorideki ürünlere bir işletim sistemi gerekecek. İşte Pardus Projesi bu noktada Türk Sanayisi'ne destek verebilirdi.

Peki Pardus Projesi'nin en büyük problemi ne idi? Pardus Projesi'nin en büyük problemi ödenek yetersizliği, benimsenen yanlış stratejiler ve bu iki problemin neden olduğu üçüncü bir problem: Projenin uzun soluklu olması. Peki Pardus'a dair en doğru şey ne idi dersiniz vereceğim cevap projenin TÜBİTAK tarafından üstlenilmiş olmasıdır.

Biraz da şu yanlış stratejilere değinelim.

Pardus'taki en büyük sorunlardan biri stabilite idi. Stabilitenin sağlanması için ben şöyle bir strateji önermiştim: KDE'nin şık görünümlü A'dan Z'ye sadeleştirilmiş lightweight bir sürümünün çıkarılması. Böylece pek çok bugdan kurtulunacak ve kalan bugların da üstesinden gelmek kolaylaşacaktı.

Android gibi basit bir sistemim olsun ama sorunsuzca çalışsın. Stabilite ile ilgili ikinci önerim de şuydu:Güncellemeler olgunluk seviyesine ulaşmadan yayınlanmasın; çünkü Pardus bu şekilde buglardan asla başını kaldıramaz. Kullanıcılar zahmet edip bugları tek tek raporlayacak da siz de onları tek tek tespit edip çözeceksiniz. Tutarlı değil. Üçüncü önerim ise şuydu: Donanım tavsiye edilsin. Herkes hangi donanımları alacağını bilir, uygun donanım ile Pardus'un stabilitesi kat kat artardı.

Pardus'taki en büyük sıkıntılardan birisi de yazılım eksikliği idi. Sadece toplayıcılık değil, aynı zamanda avcılık da gerektiren bir proje idi Pardus. Yazılım üretimini sağlayacak bir sistemin de oluşturulması gerekiyordu. Ben "Üniversite Başına 1 Yazılım" projesini ortaya atmıştım.

Ayrıca Pardus bence dünyanın en tanınan dağıtımlarından birinin de paketlerini çalıştırabilmeli ve onun depolarını da kullanabilmeliydi. Linux versiyonu olan programların sitelerine girdiğimizde hemen download edip programları kullanabilmeliydik.

Ve tabii Pardus'un her açıdan yeterli çok iyi bir ekibe ihtiyacı vardı. Bu da daha fazla ödenek

demektir.

Ve son olarak herkesin bu projeden çıkarması gereken ders nedir? Cavabım ise: Doğru stratejilerin ve bu stratejileri uygulamaya koymanızı sağlayacak, yelkenlerinizi şişirecek güçlü rüzgarların gerekliliği. Aksi takdirde MS gibi devlerle başa çıkamazsınız...

Hamit Giray Nart

Çoğu kullanıcı gibi ben de Windows ile bilgisayara başlamıştım. Linux'u ilk olarak üniversitenin bilgisayar laboratuvarında karşılaştım. Öğrenmeye çalıştığım zaman bana "Ne yapacaksın Linux'u? Az kişi bilir onu. Öğrenemezsin." gibi cevaplar geldi. Belki o zamanlar gerçekten de öyleydi. Kaynak yoktu. İnternet şimdiki gibi dağları denizleri aşmış değildi. Çevirmeli modemle zar zor bağlanırdık, o da ikide bir kopardı.

Windows XP'den sonra Vista'ya geçmiştim. Vista, yerel ağ kartımı tanımadı. Generic sürücülerini kartı çalıştırmadı. Koca Vista, 8-10 liraya aldığım bir ISA yerel ağ kartına laf geçiremiyordu. Olabilir. Microsoft teknik desteği aradım. Vistamın kutulu olduğundan emin olacakları bir sürü ıvır zıvır sorudan sonra, benim problemimi sordular. Söyledim. Ne deseler beğenirsiniz?! Bana yerel ağ kartını tanıma desteğinin, Windows ücretsiz teknik destek bölümünde olmadığını söylediler. Yani benden para istediler! MS teknik destek, başlı başına bir teknik problem, teknik rezalet. O öfkeyle GNU/Linux kurmaya karar verdiğimde Pardus karşıma çıktı. İki "ileri", bir "bitir"den sonra kuruldu Pardus 2007. Yüzüne bile bakmadığım Windows'u bir süre sanalda tuttum, sonra onu da uçurdum. Derler ya: "Öfkeyle kalkan, zararlar oturma" diye. Bu sefer öyle olmadı. İyi ki öfkeyle kalkmışım. :-)

Beni GNU/Linux ile tanıştıran Pardus oldu. İlk iki sene, sadece forum ve mesaj listesini izleyen kullanıcı statüsünde pasiftim. Tecrübe kazandıkça, benimle gönülden paylaşılan bir şeye, katkı vermek ihtiyacı hissettim. Yavaş yavaş portallarda benim sorunlarımla karşılaşmış kullanıcılara cevap vermeye başladım. Sonraları ustalaştıkça listelere daha fazla yazabilme şansım oldu. PLO ve Öİ portallarında kullanıcılara yardımcı olmaya çalışıyorum. PARDUS E-Dergi'ye yazı yazıyorum ve derginin tasarımını yapıyorum. Paketleme işine ise kıyasından köşesinden bulaştım ve PLO deposuna Pisi paketi eklemeye çalışıyorum. Daha sonra farklı dağıtımları da denedim. Ama hiçbirisi Pardus'u değiştirmem için bir gereklilik sunamadılar bana.

Pardus birçok kişinin -benim gibi- özgür yazılım ve GNU/Linux ile tanışmasına vesile oldu. Pek çok özgür yazılımın yerelleştirilmesini sağladı. Uluslararası topluluklara sahip oldu. KDE'yi en iyi kullanan dağıtımlardan birisi, belki de en iyisi. Necdet hocanın ÇoMaK projesi zamanında, diğer masaüstlerinin de entegrasyonu sonucu, bunların da yerelleştirilmesi çalışmaları yapıldı. Topluluğa yansımayan, geliştiricilerine ve mühendislerine kendilerini geliştirme imkanı sunmuştur.

Pardus'un sorunu, izlediği politika idi. Özgür yazılım ve GNU/Linux camiası içinde iki tane Pardus topluluğu ile ve pek çok Pardus düşmanı ile karşılaştım. İki topluluk, benim "keşke olmasaydı" dediğim olaylar sonucunda ortaya çıkmıştı. Pardus düşmanlarını ise hiç anlamadım zaten.

Pardus'un topluluk süreçlerinin bir halkla ilişkiler firmasına verilmesi ya da Öİ e-dergisinin MAC üzerinde Adobe ile tasarlanmış olması benim açımdan bir sorun teşkil etmiyordu. Beni rahatsız eden Pardus'a istediğim gibi katkı verememek oldu. Pardus'a katkı vermenin yolu açıldı, ancak sadece yönetimin dediklerini yaptığınız takdirde. Elbette bir düzen olmak zorunda, ama Pardus mevcut özgür yazılım olması durumu ile TÜBİTAK'ın ya da herhangi birinin malı değil. Elbette böyle bir şey iddia edilmedi, ama "neidüğü belirsiz depolar", "açmışlar bir phpbb forumu" şeklinde küçümsemeler, görmezden gelmeler Pardus'a zarar vermiş olmalı ki, sosyal ortamlarda PLO'dan olduğumu öğrenen GNU/Linux kullanıcılarından "Yapmadıkları kalmadı, hâlâ mı Pardus

diyorsun?! Bırak artık şunu" şeklinde yanıtlarla karşılaştım.

Olayların bana yansıdığı kadarı ile oluşan naçizane fikirlerimdir sadece. Bilmediğim, bilip de yanıldığım unsurlar vardır. Ben, Pardus'a verebildiğim desteğe aynen devam ediyorum. Pardus'un mevcut belirsizliği içinde topluluğun çabaları şu an beni gerçekten sevindiriyor. Pardus için, emeği geçen herkese müteşekkirim.

Selim Ok

Pek çokları gibi benim de Pardus'la ilişkim dergilerle dağıtılan bir CD'ye dayanıyor. Bir okul projesinde gerekli olan derleme araçlarının Linux'ta bulunduğunu duymamla birlikte oldukça ön yargılı olduğum Pardus'u kurup denemeye karar vermiştim. 1 saat içinde sorunsuz bir kurulum, her şeyiyle donatılmış bir masaüstü beni bekliyordu. Bu daha önce yaşadığım Linux deneyimlerimden çok farklıydı. Fakat daha da iyisi mükemmel derecede yardıma istekli bir toplulukla karşılaşmış olmamdı beni etkileyen. Projenin erken döneminde bile 24 saat destek alınabilecek bir kullanıcı topluluğu, doğrudan iletişime geçilebilen yüksek motivasyonlu geliştiriciler, hiç beklenmedik şekilde şeffaf bir süreç işletmeye çalışan bir devlet kurumu... Şaşırmamak elde değildi. İşte o gün projeye destek vermeye karar vermiştim. Heycanlıydım, herkes heyecanlıydı. Güzel bir duyuydu çünkü, gelişime tanıklık edebiliyordunuz. Topluluk günden güne büyüyor, ortaya çıkan tüm sorunların üstesinde birlikte gelme isteği her yeri sarıyordu. Ekip sürümden sürüme, yenilikçi adımlarla sadece bizi değil yabancı dostlarımızı da şaşırtıyordu.

Kullanıcı forumları, e-posta listeleri, hata kayıt sistemleri derken günün birinde gönüllü geliştiricilik sıfatına layık görüldüm. Böyle de açık bir proje idi Pardus. İyi kuralına uygun şekilde yapan herkese kapılar açıktı. Kapılar açıktı açık olmasına ama bir çok organizasyonel sorun da kendini göstermiyor değildi. Diğer heyecanların getirdiği coşku pek çok geliştirici ve katkıcıyı mütemadiyen sabırlı olmaya itiyordu. Açıkcası 'elbet bu sorunlar da çözülür' kafasındaydık. Fakat öyle olmadı, olamadı. Sorunlar diğer sorunlarla birleşti, heyecan düştü, gönüllü geliştiriciler birer birer ayrılmaya dağılmaya başladı. Projeye verdikleri emeğin manevi karşılığını alamadığından şikayetçiydi benim tanıdığım tüm küskünler.

Bu sırada çekirdek kadro da sürekli bir sirkülasyon halindeydi. Mükemmel beyin takımı diyebileceğimiz bir ekipten söz ediyoruz. Şu anda bir çoğu dünyanın farklı ülkelerinde çok değerli işler yapıyorlar. Kendileri pek açıklama yapamıyorlar sanırım ama görebildiğimiz ve hissedebildiğimiz kadarıyla onların da bir çoğu projeden küskünlük ve yorgunlukla ayrıldılar. Bu başarılı bir proje ve insan kaynakları yönetimini işaret etmiyordu tabii ki.

Pardus projesine her kesimden farklı anlamlar yükleyenler, farklı beklentiler içine girenler oldu. Fakat hangi açıdan bakarsak bakalım başarısız olmuşa benziyor. Başarısızlıktan kastım; projenin kimsenin beklentilerini tam olarak karşılamadığını düşünüyor olmam. Devlet izlenme korkusuyla Windows'a alternatif arıyordu, fakat yarattığı alternatifi kullanmayı beceremedi. Milli duyguları kabarık bir takım kesim 'Milli' işletim sisteminin Dünya'da yankılanışını duymak istiyordu, bir kaç tıkırtı duyuldu ama şu an için büyük bir sessizlik hakim. Ben daha çok projenin bir bilgi birikimi(know-how) yaratmasıyla ilgileniyordum ve proje bunu kısmen başardı. Hatta potansiyeli olan küçük bir kitleyi harekete de geçirdi. Fakat bugün artarak devam etmesini beklediğimiz bu ivme neredeyse tersine döndü.

Bu proje kabartma tozu olmadan yapılmış kek gibiydi. Herşey vardı ama başarılı bir proje yönetimi yoktu. Bunun ardında aranacak bir çok sebep olabilir. Tübitak'ın bir devlet kurumu olması, ona bağlı bürokratik yapı, kurumun gizlilik politikaları ile projenin özgürlük felsefesinin çakışması, proje yöneticisi ve belki de bazen çalışanlarının halka ilişkiler açısından başarısızlıkları...

Bence bu yönetimsel başarısızlık projeyi bence lme götüren yegane sebepti. Böyle bir projenin topluluk desteği olmadan sürmesi imkansız. Maalesef topluluk desteği an eğrisinin tepe noktasını görüp gerilemeye başladığı andan itibaren hiç bir ani çok dalgası ile karşılaşamadık. Bundan sonra bu süreci geriye çevirmenin olanaklı olduğunu da sanmıyorum. Fakat umarım yanılıyorumdur.

Ağ etkisi (Network Effect) denen kavram bugün bir çok başarılı şirketin yükselişinde rol oynuyor. Facebook rneğinde olduğu gibi bu ağı değerli yapan o ağı oluşturan bireyler. Pardus bireyleri etrafında toplayabilmek için öncelikle gönüllü geliştirici ve katkıcılara gereken önemi vermeliydi. Bu olsaydı zamanla kullanıcı ağını genişletmek mümkün olabilirdi. Ağın merkeze yakın bölümleri parçalanınca etrafında toplanılacak bir dağıtım da kalmadı. :(

Not: Bugün büyük bir firmada yazılım geliştiricisi olarak çalışıyorum. Pardus projesinde birlikte çalıştığım insanlardan öğrendiğim etik değerler, teknik bilgiler, çalışma ahlk olmasaydı, bugün bulunduğum konumda olmam imkansızdı. Pardus bunu başardı, ama daha fazlasını başarabilirdi.

Selahattin Şentürk

Pardus adını 2007 yılında ilk defa duymuştum. Linux sözünü daha evvel duydum ama ilk Linux denemem Pardus ile oldu. O da ilk olarak 2008.2 sürümü ile gerçekleşti. Yaklaşık 3 yıllık bir geçmişim var Pardus ile. 2010 yılında ise Özgürlük için sitesinde yönetici oldum. O zaman zarfından bu yana forumda yöneticilik yapmaktayım.

Kendim şahsen endüstri mühendisiyim ve TÜBİTAK enstitülerinden birinde projede çalışmaktayım. Kendimi bir Pardus kullanıcısı, gönülden seveni ve destekleyen biri olarak tanımlayabilirim. Fırsatım ve zamanım olsa daha da fazlasını yapmak isterim.

Pardus projesi her ne kadar yanlış bir intibah ile "milli işletim sistemi" olarak tanınsa da bilgi ve algı seviyesi açısından konumu belirli olan bir toplumda bu anlam ve kavram karmaşasının olması gayet doğal. Açık kaynak yazılım, milli bir dağıtım ve linux nedir sorularına bence bir cevap olarak başlatılmıştı Pardus ve tabiki de resmi kurumlarda kullanım amaçlı olarak...

Çıkış noktası ve hedefler gayet normaldi ve olması gerekendi. Bugün Rusya, Çin, Brezilya gibi ülkeler kendi destekledikleri dağıtımların geliştirilmesi için kaynak ve emek sarfediyorlarsa güvenlik ve mali sebepler ön plana çıkmış ve çıkıyor demektir.

Projelerin tutundurulması da şarttır. Pardus bu kısımda ilk adımı attı fakat diğer adımlar ürkekçe atıldı veya atılmadı. Kurumsal 2 ile güzel bir gelişme ve bakış açısı yakalandı. Fakat müzmin bir sorun haline gelen güncellikten ödün verilmeye başlandı.

Yeri gelmişken Pardus'ta gördüğüm eksiklik -yanlışlıklardan bahsedeyim. Proje için önemli bir eksiklik belki de tıkayıcı sayılabilen bir eksiklik desteğin yeterli seviyede olmamasıydı. Geliştirici yetersizliği ya da verimsizliği sebebiyle çözülemeyen sorunlar, beklenen paketler ve geç gelen yeni sürümler...

Neresinden tutarsanız tutun bir zamanlar bunlar yaşandı. Geliştiricilerin forumda kullanıcılarla polemige girdiği de oldu. Yapılan "commit" sayıları mevzu bahis oldu. Paket sayısı ise bir başka sorundu ve hala da sorun. 4000 küsur paket Pardus gibi bir KDE dağıtımı için oldukça yetersiz görülmekte. Gerek yerli gerekse yabancı kullanıcı ve eleştirmenler bu konuda eleştirmektedir. Ayrıca güncel ve popüler program paketlerinin bulunmaması, güvenlik önlemlerinin yetersiz olması veya olmaması bir başka eleştiri konusuydu. Bilirsiniz, Pardus 4 karakterli şifreye izin vermekte :)

Topluluğun ve katkıcıların da bir süre öncesine kadar küstürülmesi diğer bir husus. Biraz tepeden bakan ve elitvari forum yönetimi ve geliştiricilerin yaklaşımı sanırım bu olayı körükledi. Yabancı dilde verilemeyen destek, dokümantasyon eksikliği, dağıtımın muadillerine nazaran daha fazla kaynak kullanması, KDE dağıtımı olması ve GNOME ortamını resmi olarak desteklememesi, diğer hususlar.

Kurumsal ayağına gelince, MS Office bağımlılığı ve donanım uyumsuzlukları ve kurumsal destek eksikliği sanırım projenin bu kısmında etkili oldu.

Ayrıca Pardus'un FATİH projesinde adı geçmesi herkesi heyecanlandırdı ama Windows işletim

sistemine de yer verileceği duyulduğunda hayal kırıklığına uğrandı.

Projenin hoşumuza giden yanları da yok değil, Türk motiflerinin kullanılması ısındırma açısından oldukça yerinde olmuş. Kaptan, YALI ve PiSi oldukça başarılı. Yerlilik oranı arttıkça uyum ve kullanım oranı artacaktır diye düşünüyorum.

Ülkemizde açık kaynak ve Linux yeterince bilinmemekte ve anlaşılammaktadır. Korsan ve kanunsuz kullanım oranları oldukça yüksek olduğu için de kişilerin özgürlüğe yelken açmaları kolay gözükmemektedir. Bana yönetici olmam için teklif verildiğinde şöyle denmişti:"Sabırlı olup bazı şeyleri tekrar tekrar söylemek gerekecek." Aynen de öyle oldu. Sabırla tekrarlamak anlatmak gerekli ve neticeleri görmek için beklemek gerekli. Devlet kurumlarının koordine olması ve birbirlerinden ve yaptıklarından haberdar olması gerekli.

Bilgi güvenliğine önem verilmeli, çağın elektronik savaşların yapıldığı ve sanal alemin savaş alanı olduğu göz önünde bulundurulmalı.

Bizler biraz da hazırcıyız galiba, bize nasıl öğreneceğimiz öğretilmeli. Nasıl aranır, nasıl bulunur ve nasıl uygulanır? Bunları bilmek gerekli. Geliştiricilerin herşeye hazır olması gerektiği aşikardır. İnsanımız fanatiktir, yeri gelir göğe sığdıramaz, yeri gelir yerin dibine sokar.

Belki Pardus, belki Kurumsal farketmez. Başlanan bir işin yarım bırakılmaması ve başarıya ulaştırılması gerekir. İkinci bir Devrim vakası yaşamak istemeyiz. Bu aşamda bilincin artırılması ve bazı süreçlerde bürokrasinin azaltılarak daha hızlı adımların atılması elzemdir.

Uğurcan Ergün

Pardus ile olan ilişkim 2008 yılında başladı. 2010 yılına kadar sadece kullanıcı ve destekçi olarak kalsam da bu tarihten sonra topluluğa dahil olmaya başladım ve günümüze kadar geçen süreçte projeye bazıları kod düzeyinde teknik katkı olmak üzere çeşitli şekillerde katkıda buldum veya bulunduğumu düşünüyorum. Bilgisayarlarla ilişkimin çok büyük ihtimalle profesyonel olacağı (Lisans eğitimimi bilgisayar mühendisliği dalında yapıyor olmamdan kaynaklanıyor) ve tam zamanlı olarak özgür yazılım geliştirmenin kulağa oldukça hoş gelmesinden dolayı Pardus projesini bünyesinde TÜBİTAK çalışanı olmayı son iki üç aya kadar istediğimi de söyleyebilirim.

Gördüğüm kadarıyla Pardus'un resmi amacı ve öncelikleri kamuda özgür yazılıma geçiş için gerekli altyapının hazırlanması ve lisans maliyetlerinden tasarruf edilmesiydi bu amaçta uygulanma yöntemi dışında itiraz ettiğim bir nokta yok ama söylediğim doğrultuda bakıldığında bu amacında gerçekleşmekten bir kaç kurum dışında pek de başarılı olduğunu söyleyemeyiz gibi gerekiyor. Ama Pardus projesini amacı özgür yazılım geliştirmek olan bir teknik araştırma projesi olarak görürsek o zaman başarılı bir proje olduğunu söyleyebilirim. Bunu söylerken yurt dışındaki daha ziyade nesnel olarak yapıldığını gördüğüm geri-bildirimlere dayanıyorum.

Pardus'un en olumlu bulduğum çıktısının Türkiye'de özgür yazılım üzerine farkındalık yaratmak ve insanları özgür yazılımla tanıştırmak olduğunu düşünüyorum (Bu cümleden LKD'nin çabalarını unuttuğum veya yok saydığım anlaşılırsa cidden çok üzülürüm) Türkiye'de LKD ile beraber özgür yazılımın bayrağı olma misyonunu da ortalamaya vurduğumuzda gerçekleştiğini düşünüyorum.

Pardus'un en önemli probleminin topluluk ilişkileri olduğunu ve bu sorunun kaynağının TÜBİTAK koşullarından kaynaklanan izolasyon olduğunu düşünüyorum. Yüksek güvenilirlikli bir devlet tesisinde özgür yazılım geliştirmenin oksimoron bir durum olduğunu ve bu durumdan dolayı tabi olunan bürokrasinin toplulukla sağlam bir iletişim kurulmasını engellediği kanısındayım. Ama günümüz Türkiye'si şartlarında böyle bir projeye devletten başkası kalkışır mıydı o ayrı bir soru. Genel olarak bu sorunun insanlardan değil de onların içlerinde buldukları durumdan süregeldiğini düşünüyorum. Bunun söylerken dayandığım nokta 2011 Pardus Stajı süresince edindiğim tecrübeler bana ve diğer stajyer arkadaşlarımdan gördüğü tavır topluluğa yansıtılabileseydi sorunların bir çoğu herhalde başlamadan biterdi. Burada bahsettiğim izolasyon sorununa bir ekleme yapmak istiyorum. Takdir edersiniz ki internet iletişim olanaklarını inanılmaz bir şekilde arttırıyor ama karşınızdaki kişiyi tanımadığınız da onun sözlerini nasıl yorumlamanız gerektiğini bilmiyorsunuz ve bu yanlış anlama vb. sorunlara gebe bir ortam oluşturuyor. "Milli/Ulusal İşletim Sistemi" şeklindeki pazarlama yöntemi hakkında da bir iki şey söylemek istiyorum. Öncelikle insanlara özgür yazılımı anlatmaya çalışırken "O zaman sen de git TKP'ye katıl" şeklinde tepkiler almış biri olarak bu eylemi pek suçlayamıyorum. Ama özgür yazılımın reklamının milliyetçilik üzerinden yapılmasını etik bulmadığım gibi insanları özgür yazılımın ana noktasından da uzaklaştırdığını düşünüyorum. Ki bence Özgürlük İçin 'de bunun bolca örneği mevcut. TÜBİTAK çalışanı/gönüllü ayrımı da bence projeye oldukça zarar veren bir şey.

Bence Pardus'a dair en önemli şey insanları özgür yazılım ile tanıştırması ve ülkemizdeki özgür yazılım geliştiricisi/katkıcısı sayısını arttırmasıydı. Ben özgür yazılım ile Pardus aracılığı ile

tanıştım. Özgür yazılımın etik,felsefi ve politik bir olgu olarak hayatımı değiştirdiğini söylemem gerekir. Benim bugüne kadar her şeye rağmen Pardus'un yanında olma sebebim de buydu daha fazla insanın özgür yazılım ile tanışabilmesi ve Pardus'un Türkiye'de bunun için en önemli fırsatlarından biri olduğu fikri.

Projede atılan en yanlış adımlar olarak gördüğüm iki tane örnek vermek istiyorum. Birincisi PKD'ye açılan telif/marka hakkı davası bence kesinlikle özgür yazılım ile bağdaşmayan ve oldukça hatalı bir adımdı İkinci olarak Jira tartışmasını verebilirim en azından bu hatadan geçte olsa geri döndüler ve Erkan Tekman daha sonra hatalı olduklarını kabul etmesine rağmen gönüllü geliştiricilerinden önemli bir kısmını kaybetmesi bir özgür yazılım projesinin topluluğu ile iyi geçinmesinin oldukça hayati bir husus olduğunu da bence gösterdi.

Benim bu projeye ilgili tartışmalarda gözlemlediğim,öğrendiğim bir şey var ve bunu sizlerle de paylaşmak istiyorum.

Ortada çok fazla kişisel sorun vardı. Pardus ile ilgili eleştirilerin özellikle dışarıdan yapılanların bir çoğu sadece trollemek amaçlı,seviyesiz ve sığ idi. Vergilerimizi boşa harcıyorlar, (Pardus'un otofinansmanını sağlıyorsa ki Erkan Tekman'dan bu açıklamayı bir iki kere duydum onun yalancısıyım ve ülkemizde bir özgür yazılım geliştirici yetiştirse bile bence kardır. Zira aksi olsaydı bile herhalde vergilerimin bürokrat ve politikacılar yerine araştırma projelerine gitmesinden memnun olurum.) X kişisi bana Y etti, Ama Pardus özgür değil (Hiç birimiz bir RMS değiliz sonuçta) tadında olanlar ve benzerleri. Pardus'a küsüp geliştiriciliği bırakan insanlar bile böyle eleştirilerde bulunmadılar. Kendi adıma böyle durumlarda iyi niyet içermeyen eleştirileri (ben haklıyım Pardus boktan tarzı değil de samimi bir şekilde içinde bulunulan durumunun iyileşmesi arzusu bulunduran eleştirilerden bahsediyorum) ciddiye almama taraftarıyım. Yapıcı eleştirilerin büyük bir çoğunluğunun da dinlenmediğini veya önemsenmediğini düşünüyorum. Yani birbirimizi daha iyi dinlememiz gerekiyor. Bazen bir amaç uğruna kişisel problemlerin göz ardı edilmesi gerektiğini düşünüyorum dayanağım da şu şahsen bir amaç olarak Türkiye'de özgür yazılımın yaygınlaşmasını kendi egomun tatmininden daha önemli görüyorum. Çok acayip bulduğum bir konu da vardı. Pardus'dan nefret ettiğini söyleyen insanlar çıktı ortaya kendi adıma özgür yazılım destekçisi birinin bir GNU/Linux dağıtımından nefret edebilmesine akıl sır erdiremiyorum. Pardus fanatikliğı dedikleri şeyi hepten anlamıyorum herkesin sevdiği dağıtımlar vardır ama dağıtım fanatikliğı diye kavram ilk defa duyuyorum. İnsanlardan bu hususta beklediğim yegane şey biraz da anlayıştı.

Eren Türkay

Bu yazıyı 3 sene dışarıdan katkı yapmış ve sonrasında TÜBİTAK Pardus ofisinde 2 senedir yarı zamanlı çalışan bir üniversite öğrencisi olarak yazıyorum. Yazıyı kısa tutmam gerektiğinden linux ile nasıl tanıştığımı yazmadan direkt konuya başlamak durumundayım.

Özgür yazılımın ruhundan mı bilmiyorum, zaman zaman listelerde dayak yiyerek moralimin bozulduğunu söyleyebilirim. Burada Pardus'un sosyal ilişkileri devreye giriyor. Gerçi Pardus demek ne derece doğru olur bilmiyorum ama Pardus geliştiricilerinin sosyal ilişkileri diyip biraz daha kişiselleştirsek daha doğru olur. Örnek vermek gerekirse derlenemeyen bir paketin debug çıktısını geliştirici listesine gönderip "sorun ne olabilir?" diye sorduktan sonra "burası hata çözmeye yeri değil" gibi bir cevap insanın canını sıkabiliyor. Bu ve bunun gibi küçük şeyler kişiselleştirildiğinde insanları uzaklaştırabiliyor bazen. Ben bu noktada Pardus geliştiricilerinin topluluğa destek vermediklerini düşünmüyorum. Tabi ki birkaç kişi üslubu dolayısıyla yanlış anlaşılabilir. Metin tabanlı bir ortamda karşı tarafın nasıl algılayacağını çok düşünmeden cevap verilen durumlar olmuştur. Bunun yanında, insanlara çokça yardımcı olan ve hata çözümlerinde sabırla yol gösteren geliştiriciler de tanıdım. İyisiyle, kötüsüyle, 3 senedir hiçbir karşılık almadan bu projeye katkı verip, bırakıp gitmediysem, Pardustaki insanların yaptığı iyi şeylerin, kötü şeylerden kat kat daha fazla olmasındandır.

Aslında o zamanlarda çok katı olarak gördüğüm tavrın arkasında ne olduğunu debian'ın geliştirici dökümanında [2] gördüm. Orada "Debian sizin öğretmenlerinizden ilgi göreceğiniz bir yer değildir", "Diğer gönüllülerden beklenen ilgi oldukça kıt bir kaynaktır" yazar. Belki de Pardus'un sosyal tarafında yapılan hata başından bu tarz bir belgenin olmayışı ve topluca benimsenmiş belli bir anlayışın hakim olamayıp, bu anlayışın çekirdekten yetişen insanlara empoze edilememesi idi. Baştan "Pardusta politikamız budur, bunları benimsiyoruz, yeni gelen insanları şu şekilde sınıflandırıyoruz" denseydi ve bu bir gelenek haline gelseydi birkaç senedir tartışılıp sonuca varılamayan konular başından çözülebilirdi. Maalesef sonrasında uzlaşmaya varmak çok zorlaşıyor ve hiçbir yol kat edilemiyor.

Bu bahsedilenden ayrı ancak çok da farklı olmayan bir konu da katkı veren insanlara e-posta adresi, ftp imkanları idi. Maalesef bunlar da gerek TÜBİTAK içerisinde resmi sorunlardan olsun, gerekse bu imkanların kime verileceği konusundaki tartışmalardan olsun yapılamadı ve huzursuzluk yarattı. Dediğim gibi, bu sorun da resmi depolara commit yapabilen insanların "sponsor" olarak paketleri bir yere koymasına yoluyla çözülebilirdi. "Katkıcı", "geliştirici", "çevirici", "kodcu", "xci" gibi ayrımlar yerine sadece "sponsor", "mentor", "developer", "maintainer" ayrımı yapmak ve baştan bunu bir kültür haline getirmek sorunları çözebilirdi. Pardus'un belki de yanlış yaptığı şey bu sorunları ortaya çıkmadan önce çözmemesi idi. Eğer çözebilseydi, şu anda yetişmiş insan daha fazla olabilir ve bir sürüm çoğunlukla gönüllü insanlar tarafından sürdürülüyor olabilirdi. Böylelikle yeni teknolojiler denemeye daha fazla vakit kalabilir, farklı Pardus sürümlerine (örneğin kurumsal, sunucu, vs) daha fazla vakit ayrılabilirdi. Bu konuda projeye hak vermiyor da değilim zira yeni teknolojiler deneyen, neredeyse sıfırdan başlamış ve ürüne odaklanmış bir projede sosyal dinamiklerin akla hemen gelmemesi normal karşılanabilir. Bu öncelikle kültürel bir şey, ve zaman geçtikçe, sorunlar önümüze çıktıkça çözülecektir.

Pardus'un bana göre en önemli katkısı bu ülkede özgür yazılım ve linux adını daha fazla duyurabilmesidir. Gerek özgür yazılım ile ilgili konferanslara, LKD'ye yaptığı katkılarla, gerekse üniversite öğrencilerinin yaz stajlarını yapma imkanı tanınmasıyla Türkiye'de özgür yazılım konusunda bilgi birikimi olan insanlar yetiştirilmesine katkıda bulunmuştur ve önemli olan da bu bilgi birikimidir. Sahipli yazılım devlerinin üniversitelerde kol gezdiği ve genç beyinleri zehirlediği bir ortamda, gençlere böyle bir imkan sunmak gerçekten çok önemli.

Şahsım adına konuşacak olursam, Pardus olmasaydı ben bu gün bu şehirde üniversite okuyamayacak ve kendimi özgür yazılım gibi bir konuda geliştiremeyecektim. Pardus ile büyüdüm ve eminim hayatında Pardus'un önemli bir yer tuttuğu birçok insan vardır. Pardus'un bu ülkeye kazandırdıklarını sadece kendi çevresinde düşünmemek gerekiyor. Öncesinde belirttiğim gibi, bilgi birikimi (know-how) hayati öneme sahip. Yolu Pardus ile kesmiş insanların sonrasında ne yaptığını ve bu ülkenin insanları için neler ortaya koyduğuna bakarsak eminim ki güzel bir tablo ile karşılaşacağız. Bu noktada amatör telsizcilik [3] örneğini verebilirim. Eğer Pardus'ta çalışmıyor olsaydım Telsiz ve Radyo Amatörleri Cemiyeti (TRAC) ile tanışmıyor olacak, afet ve acil durum haberleşmesi konusunda gönüllü olarak faaliyet göstermiyor olacaktım. Pardus önümüzdeki 2-3-5 sene içerisinde yok olup gitse bile, burada edindiğim bilgi birikimi yaşayacak ve bu edindiğim bilgi birikimi, bu ülkenin en fazla kafa yorması gereken deprem sorununun çözümünde, muhabere anlamında yardımcı olacak. Sadece 1 kişiyi değil, yolu Pardus'tan geçmiş onlarca insanı düşünürsek, bu bilgi birikimi azımsanacak bir birikim değil.

Özetleyecek olursak, Pardus'un doğruları, yanlışları her yönü ile yıllar boyunca tartışılabilir. Bu tartışmalar akli selim bir şekilde yapılabildiği zaman her zaman yararlı olacaktır. Ben daha çok Pardus'un yarattığı bilgi birikimi üzerinde durmaya çalıştım ve Pardus'u bu eksende değerlendirmek istedim. Umarım yararlı olacaktır.

[2] <http://www.debian.org/doc/manuals/maint-guide/start.en.html#socialdynamics>

[3] <http://www.trac.org.tr/>

Necdet Yücel

Pardus'la ilgim ondan fazla öğrencimin Pardus geliştiricisi olmasından ve Pardus ekibiyle iki proje yürütmüş olmamdan kaynaklanıyor. Elbette ekibin büyük çoğunlunu tanıyor olmam ve benim de bir dönem Pardus geliştiricisi olmam gibi etkenler de var.

Arkadaşım Murat Eren'in biraraya getireceği bu derleme için sorduğu sorulardan bir çoğu için daha önce çokça yazmış olduğumdan sadece bir konu etrafında fikirlerimi yazmak istiyorum: 'Projenin en büyük problemi neydi? Neden?'

Ben Pardus projesinin en önemli probleminin Tübitak çalışanı olmayan geliştiricilerin önemini anlamamış olması olduğunu düşünüyorum. Eğer proje iş yapış şeklini dışarıdan katkıya açık bir şekilde yapabilmiş olsaydı gelinen aşamada (bu yazıyı ileride okuyacaklar için kısaca Tübitak çalışanı geliştiricilerin önemli bir kısmının istifa ettiği, projenin adının değiştiği, yöneticisinin ayrıldığı ve yeni yöneticinin kim olduğunun bile bilinmediği bir dönem de yazdığımı not düşmem gerekir) çok farklı bir durumda olacağımız açıktır. Pardus ekibi ve yönetimi Tübitak çalışanı olduklarından Gebze'de bir araya gelip kararlar alıp bunu diğer geliştiricilere tebliğ etmekte çoğu zaman bir problem görmediler. Bu durum her eleştirildiğinde ya işlerin çoğunu biz yapıyoruz dediler ya da kurumun kendi dinamiklerini öne sürdüler. Çoğu durumda ekip böyle davrandığını bile kabul etmedi. Bir takım kararları alıp, belgelendirip sonra 'fikirlerinizi yazın' demelerini normal karşılamamız beklendi hep. Örneğin hiçbir geliştiriciye danışılmadan test ekibinin kaldırılmasına karar verildi ve bu durum kararın ardından tebliğ bile edilmedi. Yine benzer şekilde proje yönetim araçları seçildi, üzerinde çalışıldı sonra tebliğ edildi. Geliştiricilere haber bile verilmeden sürüm çıkartıldı, çıkan sürüm geri çekildi. Bunlarla ilgili soru sormak bile anormal karşılandı. Proje yönetimi, defalarca yazılmasına rağmen, bu tip davranışların zamanla nasıl bir zaafiyete yol açabileceğini öngöremedi.

Eğer bugün Pardus'un Tübitak'tan maaş almayan geliştirici sayısı sifıra yakınsamamış olsa yaşanan belirsizlikler büyük oranda yaşanmıyor olacaktı. Tübitakla mali bir ilişkisi olmayan ve Pardus'un geleceği ile ilgili alınan kararlarda daha önce sözü geçmiş olan geliştiricileri etkileyen bir şey olmamış olacaktı. Eğer böyle bir kültür geliştirilebilmiş olsaydı Tübitak'tan bugüne kadar ayrılan onlarca geliştiricinin en azından bir kısmı maaş almadığı zaman da Pardus'a kod desteği vermeye devam edebilirdi. Halbuki biz hep geliştiricilerin ayrılık mesajlarında 'bundan sonra başka bir işte çalışacağımdan paketlerime bakamayacağım' benzeri sözleri normal olarak gördük. Tübitak çalışanı olmayan geliştiricilerin zaten başka işleri olmasına rağmen katkı verdikleri görmezden gelindi.

Tübitak çalışanı olmayanlar karar süreçlerine bu kadar az alınınca onların aklından, bilgisinden faydalanma imkanı da kalmadı. Bu manzarayı gören ve potansiyel geliştirici olabilecek kişiler için de kötü bir manzara oluşturdu bu durum. Yeri geldiğinde en kıyırık eleştirilere, hakaretlere cevap yetiştirenler zamanında bu proje için iş yapmış ve onun iyiliğini istediği çok belli olan insanların eleştirilerini görmezden geldiler.

Özgür yazılımı bir firmanın çalışanlarının geliştirdiği yazılımdan ayırt eden şey sadece kodların açık olması değil elbette. Özgür yazılımla ilgili seminerlerde hep yazılımın geliştiricisi olmayanların bile kodu okuyup iyileştirme, düzeltme gönderebilmesi sayesinde sadece kodu

yazanlara değil ona bakan tüm gözlere gvendiğimizi anlattık hep. Pardus bu dışarıdan bakan gözlerin önemini anlayamadığı için kendi etrafında bir geliştirici camiası yaşatamadı maalesef.

Mesutcan Kurt

Pardus'la ilgim, yıllardır onu kullanıyor olmam, geliştirici ekibin bir parçası olmam ve onlarla projelerle çalışmış olmamdan kaynaklanıyor. Bir bilgisayar mühendisliği ğrencisi olarak başlarda kendi kişisel ihtiyaçlarım ve projelerimi yapabilmek için kullanıyordum. Daha sonraları ise Pardus kullanırken karşılaştığım hataları düzeltmek, eksiklikleri gidermek, yenilikler katmak ve Pardus'u geliştirmek üzere çalışmaya başladım. Yaklaşık 2 yıldır da resmi Pardus geliştiricisiydim. Geçen yaz Pardus Projesinde staj yaptım. Verdiğim seminerlerde Pardus hakkında keyifle konuştum.

Pardus'un en büyük sorunlarından bir tanesi geliştiriciler ile ilgiliydi. Tübitak alışanı olmayan geliştiricilerin pek çok olanağı yoktu. Pek fazla ilgilenilmiyordu. Bu da yeni geliştirici adaylarının Őevkini kırıyordu. Buna dayanabilenler yine geliştirici oluyordu fakat bu filtreden çok kişi geçemiyordu. Bunun bir sebebinin yönetimsel eksiklikler olduğunu düşünüyorum.

Projede, kararlar eposta listelerinde tartışılıp karar verilmesi (ya da çeşitli farklı kanallar yardımıyla, rn. IRC) gerekirken, proje içerisinde (Tübitak tarafında) verilen kararlar listeye sunuluyordu. Bu da pek zgr bir geliştirme modeli sunamıyordu. Bir Şekilde proje soyutlanıyordu. Bu da geliştiricileri kstryordu.

Bir Pardus Geliştiricisi olarak, birçok bilgiyi eposta listelerinden (duyuru eposta listeleri) değil de başka bir Şekilde ğreniyorduk. Bu Şekilde de hepsini değil de bir kısmını ğrenebiliyorduk. Bu da projeye yakınlaşmamamıza sebep oluyordu.

Bunlar olmasaydı, Şu an hala Pardus Projesi son hız ilerliyor olurdu. Son olarak benim de içinde dahil olduğum Turkuaz Linux projesini keşke devam ettirebilseydik, Pardus tarafında böyle sorunlar olmasaydı diyorum. En azından projeyi devam ettirebilirdik.

Ergin Altıntaş

Pardus hikayem başarısız bir rootfs kurulum denemesi ile başladı. Kurulan-CD sürümünü yayınladıktan sonraki gün kurmuş ve uzunca bir süre beğenerek kullanmışım. KDE4 öntanımlı masaüstü olunca Pardus ile yollarımız ne yazık ki ayrıldı. Sonrasında GNOME+Ubuntu ve daha sonra da uzunca bir süre Openbox+Debian ile Linux macerama devam ettim. Bu arada Gentoo vb. farklı dağıtımlarla flörtlerim oldu, yeni sürümler çıkardıkça Pardus'u göz gezdirmeyi ihmal etmedim ama hala KDE4' ı sınamamışım. KDE3'lü Kurumsal sürümün ISO'larının yayınlanması ile Pardus'a bir şans daha verdim. Sonrasında Pardus'a sokulan ÇOMAK[4] ile birlikte projenin daha iyi yerlere geleceğini düşünmeye başladım. GNOME, LXDE gibi masaüstü ortamlarının desteklenmeye başlaması bence çok önemli bir gelişmeydi. Pardus'a dışarıdan verilen destek önemli ölçüde artmaya başlamış, tek bir üniversiteden bile olsa önemli bir geliştirici tabanı oluşmaya başlamıştı. Bunlar devamı gelebilecek iyi gelişmelerdi. Ama ne yazık ki 2011 sonlarına doğru projeden kopmalar başladı ve bu güne kadar geldik. Halen Debian/Pardus Taban Sistem[5] üzerine Openbox kurarak kullanıyorum.

Pardus Türkiye'deki büyük çaplı özgür yazılım topluluğu ihtiyacını büyük oranda karşıladı. Hatta bence Pardus etrafında toplanmış olan ilgi ve topluluk ile yazılım değerinden çok daha büyük bir değer taşımaktadır. Fakat proje bir araya getirdiği bu topluluğa karşı olan eğiticilik ve üretime katkı sağlaticılık görevini bence yerine getiremedi. Üniversitelere, teknik okullara gerektiği gibi işleyemedi. Yıllardır Linux kullanan üniversitelerimiz Pardus'tan nedense uzak durdular. Türkiye'de 5-10 büyük üniversite Pardus'u kullansaydı üniversite insanları Pardus'ta yapılan teknik hataları görseydi, söyleseydi, düzeltseydi, Pardus etrafında toplanmış olan ilgi, öğrencilerin hevesi ile bir araya getirilebilseydi, Proje çok daha başarılı olabilirdi. Ben açıkçası bu konuda proje yönetiminin üstüne düşeni yerine getiremediğini düşünüyorum. Sorunların teknik, idari veya sosyal boyutları olabilirdi ama bu konu Pardus için çok önemli bir hedef olmalıydı, ulaşılamadı veya ulaşılmaya çalışılmadı...

Pardus kendi içinde önemli bazı teknik yenilikler de barındırmaktaydı. Bence bunların başında ÇOMAR gelir. Sonrasında PİSİ ve MÜDÜR başarılı girişimler oluşturmuşlardır. Fakat başlangıçta Pardus'un temel farkını oluşturan bu akılcı projeler Pardus'un gelişim evresi boyunca bence geliştiricilerden yeterli ilgi ve alakayı görememişlerdir. Kurumsal kullanıcılar için çok önemli bir girişim olan AHENK projesi ise ne yazık ki tamamlanamamıştır. Kanaatimce bu özel projelerin çok daha hızlı gelişmesi ve dolayısıyla Pardus'u çok daha iyi yerlere getirmesi gerekirdi.

Pardus'un sağlıklı bir özgür yazılım projesi olabilmesi için hem ticari kurumların, hem kamu kurumlarının, hem de özgür yazılım topluluğunun ihtiyaçlarını karşılayabilecek sağlıklı oluşumların tesis edilmesi ve TÜBİTAK BİLGEM'in bu oluşumlar arasındaki konumunu çok doğru bir şekilde belirlemesi gerekmektedir. Bu ise gerçekten zorlu bir işti. Basiretli bir yönetim gerekiyordu. Pardus adına kamuya hizmet verirken ticari kaygı güdülmemesi gerekiyordu. Bence Pardus yönetimi bu sınavdan da kaldı.

Pardus'a dışarıdan verilen/verilmesi gereken katkılar yeterince önemsenmedi. Örneğin sadece KDE tabanlı bir dağıtım üzerine odaklanması kararı özgür yazılımlarla ilgilenen önemli bir grubu dışarıda bırakıyordu ve teknik açıdan da bazı dezavantajlara gebedi.

Pardus'un yönetim şekli veya başka bir deyişle projeye ilişkin kararların alınma şekli, normal bir özgür yazılımın geliştirilme modeline çok uymuyordu. Belki TÜBİTAK BİLGEM bünyesinde "Pardus Topluluk", "Pardus Kurumsal" adında iki farklı proje başlamalıydı. Kurumsal projede kurumsal kararlar, topluluk projesinde topluluk kararları esas alınmalıydı belki de...

Pardus Türkiye'deki mevcut tecrübeli özgür yazılım gönüllülerinin çoğunluğunu gönüllü geliştiriciler olarak birleştirebilseydi, karar süreçlerinde onlara da söz verseydi, toplum kararlarıyla kurum kararlarının uzlaşmadığı noktalarda toplumun kararlarını kabul edip, kurumsal açıdan gerek duyulan yerlerde kendi sürümünü kendisi çatallasaydı daha başarılı bir proje olabilirdi.

Kamuda özgür yazılım projelerini koordine edecek bir birim olmasına hala ihtiyaç var. Bence TÜBİTAK BİLGEM zımnen üstlendiği görevi başarılı bir şekilde yerine getirememiştir. Belki de kendi adına bu görevi hiç üstüne almamış da olabilir, bunu bilemiyorum. Umarım Pardus'un bundan sonraki yönetim kadrosu bu konuları düzgün idare edebilir ve TÜBİTAK BTE kamuya karşı fiilen üstlenmiş olduğu "Özgür Yazılımların Koordinasyonu" görevini başarılı bir şekilde yerine getirebilir.

[4] <http://comakp.blogspot.com/>

[5] <http://mesutcank.blogspot.com/2011/01/pardus-2011e-rc-sadece-ixde-masaustunu.html>